

מנגד

לעמוד הקלון

ובאמת איך אפשר לחתום את פרשת השואה שלי מבלי להזכיר את המישאל שערך מדורו הספרותי של מעריב (עורך: משה דור, 23.9.88) בנושא "השואה" — תופעה חריגה או בתה החור קית של אירופה / סופרים ואנשיירוח מגיבים על דברי נתן וך.

מה בין זה לבין מישאל רגיל בנושא כלשהו? — ובכן, קורסיכל זה שלא נחה דעתו של העורך עד שלא עמד וציין בראש העמוד כי "היו סופרים שנעדרו מן הארץ בשעה שנערך המישאל". באמת, חידוש נגזר: כידוע, בעת שנערכים מישאלים אחרים — כל הסופרים, שליצרתם או מחקרים יש לנושא "מצייו ואנשיירוח שבראשו תמיד בארץ, מציוו השני של קו הטלפון...

ועוד ראה העורך להקרים ולציין, והפעם שמית, את הנשאלים האחרים — "ביניהם גם מי שהביע, מרצונו, הטוב, את מישאלתו להגיב על דברי וך" — אשר בהם לאחר שיקולידעת, סירבו להגיב מלכתחילה או התחמקו מתשובה. ואני שואל אתכם: האם נתקלתם מעודכם במישאל סופרים ואנשיירוח שבראשו רשימה שמית של הנשאלים שלא הסכימו להשתתף בו או שהסכימו תחילה וחזרו בהם אחר כך?!

ומה בדיוק הכוונה בהערה כי חלק מאלה המשתמטים או העריקים הביעו תחילה את רצונם להגיב על דברי "מרצונם הטוב"? והיתר? האם רק מרצונם הרע ביקשו תחילה להשתתף. ואולי הכוונה היא להבחין כאן בין אלה שניאותו להשתתף "מרצונם הטוב" לבין חבריהם שלגביהם צריך היה להפעיל מידה של, נאמר, כוח שכינעו...

הה, פרויד פרויד, אנה היינו כאים בעלדיך?

אות כבוד

נאה דרש באוניו אותו חבר ועד אגודת הסופרים — ודווקא לא מבין אלה המעטים שאיתם אני מחליף דברים מפעם לפעם: רשימת המסרכים או החוזרים בהם היא אות הכבוד הגדול ביותר שהללו במעריב מסוגלים היו להעניק לך. שער בנפשך: דויד גרוסמן, חיים גורי, אהרן אפלפלד, יונת ואלכסנדר סנר, אהרון מגד, הפרופ' שאול פרידלנדר, יהודית הגרל, יצחק אורפז. אדרבה, צאו והשוו את רשימת משתתפי ה"מישאל עם רשימת אלה שלא נטלו בו חלק. אני מרשה לעצמי להניח שאילו כל מי "שליצירתו או מחקרו יש זיקה לנושא השואה", היה נמצא בארץ בעת עריכת המישאל — היתה הרשימה אף ארוכה יותר.

הוא היתה ארוכה ומרשימה עוד הרבה יותר, אילו פנו גם למי שמראש נאחשו את תגובתם לקבונתיה המכוערת. מדוע באמת לא פנו לסופר השואה הנודע ק. צטניק בשאלה אם הוא רואה כי את מגמר השואה ומכחישה?

מדוע באמת לא? הרי בני ציפר שלהם כתב שם במדורו בהארץ כי אני מלגלג על הפאתוס שבכתבתו של ק. צטניק.

גם על כך ניתן היה לשאול את בעל הרבר עצמו. והלא הוא רווקא היהגסיהה בארץ בעת עריכת המישאל. היש לכם הסבר למחרל משונה זה מצד רודפיציק ושוחרייאמת מוכהקים מסוג זה?

שיקול דעת

כך או כך, כוונת עורך המישאל ברורה. מי שסירב להשתתף — לעמוד הקלון! — האם כך נהגו גם בו בימי בית'הספר שלו? — ראה פרק האוטוביוגרפיה הנאה שפירסם בימים אלה בעיתון 77.

מעניין, כמה מעניין גם הניסוח "מי שחזר בו לאחר שיקולידעת". כלומר, גם מי שחזר בו לאחר שיקולידעת, ואולי לאחר קריאת דיברי ההבהרה שלי בידיווח אחרונות, ראוי לגנאי.

ובאמת, מאימתי מניחים "שיקולידעת" למש"תתפיה של חברות ליניץ? לשקול ביקשתם? היה עליכם לעשות זאת לפני שנטלתם את מקלותיכם וגרוזיניכם ויצאתם לדרך?

בעיקבות כל אלה היקשה באוניו השבוע (היה לי שבוע עמוס, ענייכם הרואות) אחד מירידי: אמור לי, במטותא, כלום עשוי עורך בישראל להיות שוטה עד כדי כך שסיגר את כל מצפוניו (מלה נאה וורמשמעית בעברית שלנו) כבר בהערותהפתיחה שלו?

ההונגים

כן, השבתי לו, אבל רק כשהשינאה מעבירה אותו על דעתו.

אחרי כישלון "האיטרטרגיה הגדולה" לא נותר לעורך שלנו אלא להתספק במסע-צלב קטן המבוסס בעיקר על חברינו או אנ"ש, אלה אשר "לפקודה תמיד אנחנו", הלא הם, במיקרה זה, כך ציון תומר, יאמר יודוקסט, שמאי גולן ותנוד כרטוב — ועל כמה אנשים ספורים ששמותיהם נוספו לכאן בעיקר כדי לטשטש את כוונת הדיניץ, והיינו, לצורכי הסוואה, קאמופלאו בלעז. והנה רווקא כמה מאלה שאין להם חישובנות הרבה עמי השיבו לתומם רברים נכוחים. וראה דבריו של אורי אורלב הקובע כי "כל זמן שאיני אומר — ואני עדיין ככלל זה) — אינו אומר שהשואה לא היתה — לא אתקומם נגדו, או את דבריה של אבינו ליברנט — ברובים הבאים למישאלים: — אשר יפה הכחינה בין, תגובה ריגשית" לבין "חשיבה רציונאלית", ואפילו את דבריו של הפרופ' יהודה באואר, שרומה כי אינו מבחין בדיוק בין זו לזו, ואף על פי כן פתח את דבריו בהצביע על "היבט מסויים נכון בדברי" ואחר-כך עבר להתפלמס עימם, פולמוס שהוא לגיטימי בחלט, בתנאי שאין מסלפים את כוונותי. מעניין אם ראש המכון לחקר האנטי-שמיות השיב כפי שהשיב לפני שקרא את מאמר תשובתי או קודם לכן.

הברחן

כנוהג שבועלים: ככל חברותא מצוי ברחן. יוסל בירשטיין, חבר ועד אגודת הסופרים ומי שהצביע בעד כתב הגינוי כנגדי, קיבל על עצמו זו מכבר את תפקיד הברחן כספרות הנכתבת כיונו בישי ראל. תחילה, ברחן ביידיש ואחר-כך, בעזרתו של מנחם פרי, גם ברחן בעברית.

גם כאן, במישאל שלפנינו, ראה כמדומה את עיקר תפקידו באספקת הברחה: היה היה פעם, בפולין שלפני המילחמה, משורר קומוניסט, שט"רם נסיעתו לרוסיה קילל את הרמוקרטיה הפולית כדי שישמעו את דבריו ברוסיה ויקבלו אותו שם יפה. ואילו אני הרי בידוע הוא שאני "עומד לפני נסיעה לגרמניה המיוחית..." ואיך זיל גמור.

נראה שנישטשט לו לברחן שלנו הגבול שבין בדיחה לבין שקר.

ולא שקר סתם, כי אם שקר שהוא בבחינת עלילת-דברים לא מברחת לגמרי. שהרי מה ש"משמע מברכיו הוא, לא פחות ולא יותר, שאותו מישפט שאמרת באוניו של ירון לונדון לא נאמר אלא כדי לסכר את אוזניהם של מארחי, שליטיה של מיורה-גרמניה, המישטר המאוס עלי ביותר באירופה כולה.

כששאלתיו השבוע כשיחת-טלפון, מניין לקח את ה"מידע" שבידי, השיב בנעימה קלה של בהד לה: "קראתי באיזה עיתון". כשהתעקשתי לדעת באיזה עיתון, גימגם כי אינו זוכר. אם לא ייזכר תוך כמה ימים, או, לחלופין, אם לא יפרסם התנצלות על העלילה החדשה, יצטרך ידידנו הברחן-השקרן לתת את הרין על הברדי חה"ל.

ללמדכם שוב מיהם האנשים, או לפחות מיק צת מהאנשים היושבים בוועד אגודת הסופרים שלנו.

השוטה

ומן הברחן — אל השוטה.

וכך אומר שם שמאי גולן — מי שכבר כיהן בעבר כיו"ר אגודת הסופרים שלנו ובעונותינו הרבים ייתכן מאוד שיחזור לכהונתו זו בעגלא — באותו מישאל: "זך הגדיד את השואה. תופעה חריגה", אף על פי שב"תופעה" זו נרצחו שליש מבני עמנו ובתוכם כמיליון ילדים, וב"תוכניתם השטנית של הגרמנים הנאצים היה לרצוח את כל העם היהודי, כולל אותי ואת זך והוריו שמצאו מיקלט בארץ-ישראל".

הסכיתו היטב: הללו רצחו שליש מבני עמנו היהודי, בהם מיליון-וחצי ילדים, ואף נתכונו לרצוח את שמאי גולן וכן אותי, עבדכם, על כלי בני-מישפחתי — ואני עוד עומד וקורא לזה "תופעה חריגה".

ובאמת איך הייתי צריך לקרוא לזה? אליבא דראשמאי גולן זה, כנראה: מעשה שככל יום...

בסימטה

הפתעה גדולה זומנה לי השבוע (כן, השבוע עוד לא נגמר). סח לי חבר, מידידי הקרובים ביר: תר: אינך מתאר לעצמך מי יצא השבוע להגנתך.

כשאומר לך מי, לא תאמין, שהרי יחסך איתו רחוקים מלהיות יחסי הערצה הדדית.

וכך התבטא, אליבא דידידי, אותו סופר: רצו לסגור איתו חשבון בקשר לעמדות הברורות והחד-משמעיות שלו ביחס להתנהגות הנהגת הקהילה הספרותית שלנו כפרשת האינתיפאדה וניסו להכניס אותו ל"סימטה" של השואה, שממנה אין איש יוצא חי במקומנו.

"סימטה" כמוכן רק בהקשר זה של לשון המאפיה, שום ניסיון לגמד את השואה...

היתה זו הפעם הראשונה שמישהו הזכיר את המלה אינתיפאדה בנשימה אחת עם כתביהגינוי של ועד אגודת הסופרים. והלא שניים אלה באמת אחוזים ודבוקים זה בזה — לגבי אלה שמילאו פיהם מים שעה שעמיתיהם הוצאו מבתיים באישון לילה ל"מעצרים מינהליים" או לגירוש טראנספר.

אבל כדי להעמיד דברים על ריוקם: לא רק האינתיפאדה גרמה. היו לאלה גם חשבונות אחרים.

תמיד יש חשבונות אחרים.

אבל עצם דבריו של הסופר הידוע עוררו בקירי כי הירחורי חרטה: באמת אסור היה להטיח האש" מות כוללניות כל כך נגד ציבור הסופרים כולו. ודאי שצריך היה להבחין בין 400 חברי אגודת הסופרים לבין הנהגתם. והרי אפילו בוועד עצמו נמצאו ארבעה צדיקים: אמנם מיספר לא גדול, הולכו שולל עליידי תככים מיקצועיים וכן את זו שכמה מחבריהם נעדרו מן הארץ...

במילים אחרות: במקום שבו מיספר כזה של סופרים מסוגלים, "לחזור בהם לאחר שיקולידעת", או להגיב כפי שהגיב אותו ידידי של ידידי — עדיין לא הכל אבוד.

אני מצדיי נכון בכל שעה להושיט לכולם את ידי לשלום. לעולם לא מאוחר לפתוח דף חדש, תרתי משמע. וההכרח ככך אף דוחק, אם אמנם יתאמתו, חלילה, תחזיותי באשר לתוצאות הבחיי רות הקרובות.

שינאת חינו

ולכוון שהכל כבר הובהר והובן עליידי מי

שרצה להבין, ביחס לאותה עלילה שהתעלמה בצורה אלגנטית כל כך מדבריו של פינחס שרה באותו ראיון, אולי יורשה לי לצטט עוד דברים שהשמיע באוניו השבוע אחד מחברי (כן, מסתבר שעוד נותרו לי גם כאלה) בעיקבות מאמרו המב" ריק של מנחם כרינקר בהארץ, המתייחס לצורה שבה ניתן ליצור היסטריה המונית של צידי מכשפות תוך סילוף כמה התבטאויות ועמדות.

זכה אמר לי ידידי: אתה יודע מה היו עושים לך אילו יצא למשל אחד ממשמיצך — נאמר חיים נגיד כמעריב (בכל מקום שכתבה בעיתון זה מיר חסת ל"כתב מעריב" או ל"כתבנו" והרשימה עוס" קת כי — אות הוא כי חיים נגיד זה הוא מחבריה: ובכן, אילו יצא בכותרת שלשונת: "נתן זך נגד השואה!"

חשבתי והשבתי: אני יודע. היו רוצחים אותי נפש. השיב לי ידידי כדרך שאמר בשעתו "אותו אדם": אתה אמרת.

או מה אתם מייעצים לי לעשות, להכריז בר" בים שאני "בעד השואה!"

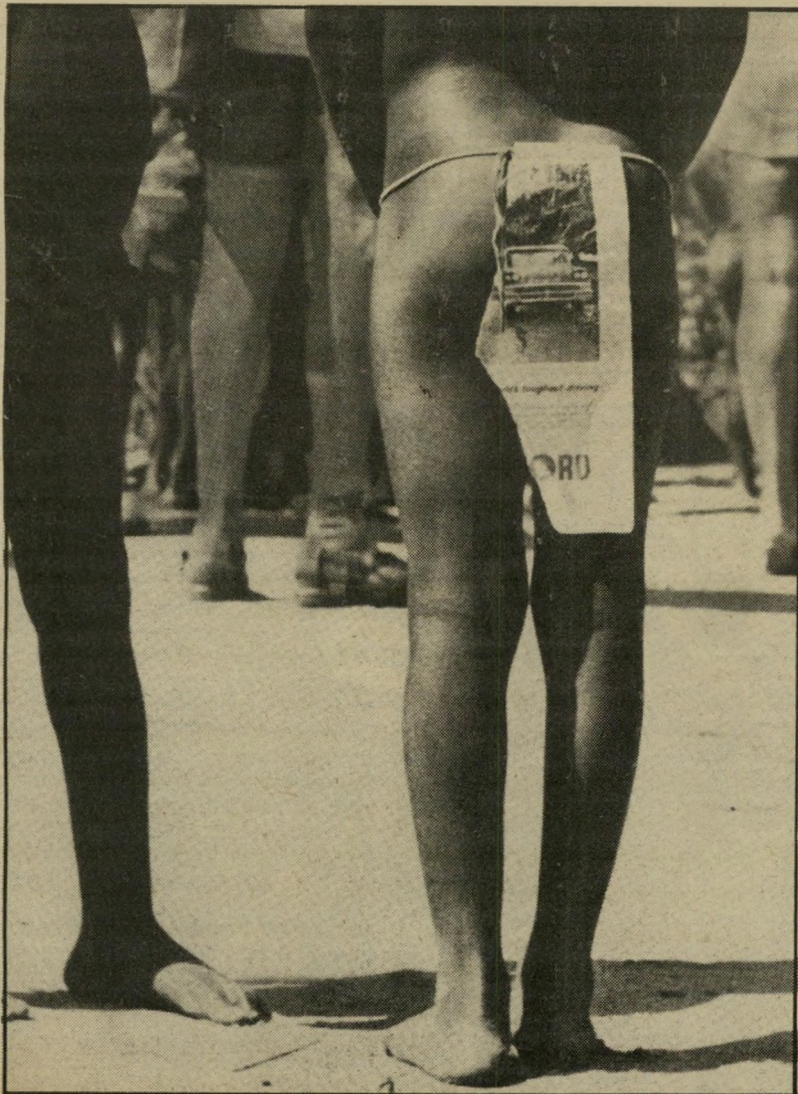
ללמדכם מה צידי-מכשפות יזימו מסוגלים לעשות? בעזרת התיקשורת, כמוכן.

נב

ובאמת כבר תמהתי מדוע משהו גבריאל מוקד את הצטרפותו לחבורת הליניץ? האם אינו בארץ, חלילה? בכל הקשור בי, תגובותיו של ע"ס קודתככן ספרותי זה מאיירות את תגובות הכלב הפאלובי הידוע. די לומר זך והוא כבר נובח, כולל כל תופעות הלוואי: השינאה היוקרת, הודון המיומן של גיל העמידה, הריר על השפתיים, אובדן כל שליטה עצמית, וכו' וכו'.

היום התבשרתי כי אכן הצטרף, ורק שההקשר תמהו מעט: פולמוס שלו עם אנטון שמאס.

את דבריו עדיין לא קראתי וספק אם אקרא, אבל עיקרם נמסר לי. מתוך הדיווח הבינותי כי האסמטיקן הלא-אסמטי סבור כי בעצם העוכרה שהוא מזכיר לי — אגב, אין זו הפעם הראשונה — את שמי הקודם, הגרמני, הוא סבור שכבר השלים את מלאכתו.

עיתונות בת זמננו: שער אחורי